

Мнозина са се изплашили от суетата на този свят; аз я победих!

Мадам Хортенз /Мария Гинкова/ в обятията на Зорба /Красимир Ранков/ и Бейзъл /актьорът и режисьор Стефан Спасов/.
Фото: А.Петровски, „Виа Понтика“

Мнозина мислят; аз нямам нужда да мисля!

„Зорба Гъркът“ на сцената на „Виа Понтика“ в Балчик

вълни на брега.

Бащата на Павло, Маврандони, се заклева да отмъсти и настройва селяните против вдовицата. Те безмилостно я нападат с камъни /библейско/.

Зорба, току-що завърнал се от града, иска да я защити, но Маврандони я пронизва с нож. Красимир Демиров вешо се справи с ролята на Маврандони, особено убедителен бе, когато в църквата плачеше съкрушеното му бащино сърце.

Мадам Хортенз също умира. С нея и може би и предпоследната любов на Зорба. Докато бедните селянки разграбват бельото на францужойката, а селяните, оскотели, мислят кое да вземат от имуществото ѝ, Зорба философски се прощава с нея и гледа на случилото се като на шега - животът продължава.

С неговото весело и безгрижно мислене се заразява и Бейзъл, който решава да продължи образованието си в Атина и да забрави за критското си наследство. Двамата със Зорба се смеят и танцуват „Сиртаки“ на красивия морски бряг, както това могат и правят много хора по света, убедени, че са щастливи със свободата, която имат. Никос Казандзакис ни казва: „Днешният човек не е свободен, само връвта, с която е вързан е малко по-дълга... Той снове насам-натам, работи, купува, пътува... Мисли, че е свободен... Но никога не къса връвта...“ Тази балканска философия, издигнала се в световно мислене, внуши блестящо с ролята си Красимир Ранков. В неговото „Сиртаки“ изпъкваше забележката му: „Аз отдавна съм забелязал, че не съм дошъл на този свят като кон или вол; само животните живеят, за да ядат. За да избягна горното обвинение, създавам си денем и нощем работа, рискувам хляба

си за една идея, преобръщам пословиците и казвам: «По-добре яйцето днес, отколкото кокошката утре».

„Мнозина са патриоти, щом не губят нищо от това; аз не съм патриот, дори и да губя от това; мнозина вярват в рай и са си приготвили магарето; аз нямам магаре, свободен съм и не се боя от ада, където магарето ми ще пукне; нито се надявам и на рай, където ще се наяде с люцерна. Нямам образование, не умея да приказвам, но твоя милост, началство, ти ме разбираш.

Мнозина са се изплашили от суетата на този свят; аз я победих. Мнозина мислят; аз нямам нужда да мисля. Не се радвам за доброто, нито съжалявам за злото; ако науча, че гърците са превзели Цариград, на мен ще ми бъде все едно, както и ако турците превземат Атина.

Смея се, защото, неочаквано, тъкмо когато посягам с ръка, за да видя дали въжето е добро, сецам се какво нещо е човекът и защо е дошъл на този свят, и за какво служи... Аз мисля — за нищо. Все това е — и да имам, и да нямам жена, и да съм честен, и да не съм честен, и да съм бей, и да съм хамалин; само ако съм жив или ако съм умрял, е по-друго. Ако ме вземе дяволът или господ (какво да ти кажа, началство, струва ми се, че е все същото!), ще пукна, ще се превърна във вонящ труп, ще усъмня светата и светът ще се види принуден да ме закопае, за да не се задуши.

Считам за много голям срам да призная, че съм стар, и правя всичко възможно никога да не разбере, че съм остарял; скачам, играя хоро, заболяват ме бърбещите, но пак играя; пия, главата ми почва да се върти, всичко ми се върти, ала аз се държа, уж ми няма нищо! Изпотявам се, хвърлям се в морето, настивам, иде

Усмивка за читателите на вестник „Балчишки Телеграф“ от младия и много надежден актьор от „Пътя на птиците“ — Стефан Сърчаджиев.
Фото: Маруся КОСТОВА

„Възхитителен лакомник, пияч, як работник, женкар и скитник. Най-широката душа, най-крепкото тяло, най-свободния вик.“ С тези думи Никос Казандзакис определя своя герой Зорба Гърка. Тези качества много сериозно са изследвани и превъплътени в образа, който пресъздаде на сцената на читалището, откъдето е тръгнал, НЧ „Паисий Хилендарски 1870“, балчишкият актьор от висок ранг Красимир Ранков. С театралния спектакъл „Зорба Гъркът“ бе открито десетото юбилейно издание на Международния фестивал на младите в изкуството „Виа понтика“, който обхваща дните от 10 до 20 септември 2017 г.

Като идейни носители на фестивала „Виа Понтика“, съвсем естествено е да видим в централните изяви двамата балчишки актьори Красимир и Веселин Ранкови, които са гордост за съгражданите си с високите си постижения в театралното поприще. Никой не е станал пророк в родния си град, но братя Ранкови като че ли сами са потърсили тази провокация, за да я опровергават. Това се улеснява и от Нобеловия писател Казандзакис, който поставя основите на мита за Зорба Гъркът, който винаги е приеман като извор на човешкия стремеж към свободата. За първи път историята е обезсмъртена в новелата на великия гръцки писател Никос Казандзакис, по която е написан сценарий

за филма от Михаел Какоянис, а през 1988 година е създадена балетната версия от Лорка Масине по музиката на знаменития гръцки композитор Микис Теодоракис.

На 10 септември 2017 г. балчишки гледаха с интерес пиесата „Зорба Гъркът“, режисирана от Стефан Спасов, със сценография от Димитър Митев, хореография на Севдалина Мавродиева и мултимедия от Красимир Янев. Имаше дори опит за достоверен сценичен бой, обмислен от Емил Видев.

Младият английски писател Бейзъл, в образа на когото вниква самият режисьор Стефан Спасов, виждаме в началото на пиесата на път за остров Крит. Наследил е от баща си, грък по произход, въглищарска мина, която смята да разработи. На пристанището се запознава с Алексис Зорбас, който си предлага услугите да работи за него. Двамата отсядат в хотела на критско селце, собственост на застаряващата френска котка мадам Хортенз. За Мария Гинкова това е заслужено най-голямата роля в кариерата ѝ. Опитвам се да мисля, че може би е достигнала високото ниво на Лиля Кедрова от 1964 г., когато тя е била номинирана за „Оскар“ за поддържаща женска роля от „Зорба Гъркът“.

Фестивалът „Виа Понтика“ е за младите в изкуството. Тук е мястото да изразя големия си възторг от играта на младия актьор Стефан Сър-

чаджиев, който има много ярко присъствие на сцената, силно изразена мобилност и детайлно познаване образа на героя си Мимитос, инфантилният селски идиот, у когото Никос Казандзакис по Валзовски влита гръцката народопсихология. Вярвам, че Стефан Сърчаджиев достойно ще наследи своите звездни театрални родители и че крушата ще се търкулне още по-далеч от дървото.

Зорба галантно ухажва мадам Хортенз, с подтекста да бъде вечния мъж, за когото се грижат с безрезервна любов. Това, обаче, не му пречи да изхарчи всичките пари за мината само за една седмица любов с много младата проститутка Лола /Мария Генова-дано да се запази дълго време така очарователна и млада/, с която се чувства неостаряващ, любовно заслепен и опиянен, заради което си струва да живееш.

Това перефразираща и актьорът Валентин Андреев, когото трайно съм запомнили с ролята му на Рафе Клине от „Железния светилник“ на Димитър Талев. Бейзъл посещава мистериозната селска вдовица /Тяна Христова/, в която е влюбен и Павло /Владимир Трендафилов/. Той ни разплака с безнадеждната си любов и изгубената вяра в жената, която нито веднъж не отговори на молбите му да произнесе неговото име Павло. Докато една сутрин рибарите го намират удавен, изхвърлен от критските

ми да се изкашля — гух, гух! — та да ми олекне, но ме е срам, началство, преглъщам кашлицата, насила — и затова чул ли си ме някога да се изкашля? Никога! И не, да речем, само когато има хора наоколо, ами дори и когато съм сам. Срам ме е от Зорбас, началство, какво да ти кажа! Срам ме е от него!

И аз също, началство, имам вътре в себе си един дявол и съм го нарекъл Зорбас. Вътрешният Зорбас не ще да остарее, не, не ще, не, не е остарял, хала е той, има гарвановочерна коса, трийсет и два (цифром 32) зъба и е затъкнал карамфил над ухото. Ала външният Зорбас е свършил курса, горкият, косите му побеляха, сбръчка се, смачка се, падат му зъбите, а ушищата му обраснаха с бели старчески магарешки косми.

Докога ще се борят двамата Зорбасовци? Кой ще победи налякрая? Ако пукна скоро — добре, не се тревожа; но ако живее още дълго — загубен съм, началство, ще дойде време, когато ще стана за резил! Ще загубя свободата си, снаха ми и дъщеря ми ще ми заповядат да бавя някое хлапе, някое чудовище, детето им, да не се опари, да не

падне, да не се изцапа; и ако пък се изцапа, да седна, аз — пфу! — и да го почистя!

Същото ще патиш и твоя милост, началство, и макар че си още млад, опичай си акъла! Затова слушай какво ще ти кажа, следвай пътя, по който вървя аз, друго спасение няма — ще обикаляме планините, ще копаем въглища, мед, желязо, магнезий, ще печелим много, ще ни се боят роднините, ще ни лижат подметките приятелите, ще ни свалят шапка стопаните. Ако не успеем в това, по-добре смърт, началство: от вълци, от мечки, от каквото и да е звяр, халал да му е! Затова именно е изпратил и господ зверовете на този свят — да изядат някои хора като нас, за да не станем за резил!“

Ех, този Казандзакис! Признава го и Албер Камю, като казва, че Казандзакис преди него е трябвало да бъде удостоен с Нобелова награда, защото повече я заслужава.

За нас остава радостта от съприкосновението с творчеството му. Благодарност към актьорите от Драматичен театър „Йордан Йовков“ — Добрич, които се постаряха да достигнат висотата на Казандзакис.

Маруся КОСТОВА